

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 206/2022-61

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného advokátskou kanceláriou Oľga Šajdíková – advokátska kancelária, s. r. o., Kašmírska 24, Bratislava, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Oľga Šajdíková, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadostučinenie **2 000 eur**, ktoré **j e** Najvyšší súd Slovenskej republiky **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Najvyšší súd Slovenskej republiky **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **707,45 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 8. júla 2021 domáhal vyslovenia porušenia čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojich základných práv podľa čl. 20 a čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 26 Co 154/2015 zo 17. mája 2016 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 206/2022 zo 6. apríla 2022 ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým uznesením najvyššieho súdu prijal na ďalšie konanie; ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo zvyšnej časti odmietol z dôvodu neprípustnosti, resp. dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

3. Ústavnej sťažnosti predchádzala ústavná sťažnosť sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 26 Co 154/2015 zo 17. mája 2016 a uzneseniu najvyššieho súdu č. k. 3 Cdo 228/2016 zo 17. mája 2017, o ktorej ústavný súd rozhodol nálezom č. k. II. ÚS 559/2018-64 z 13. marca 2020, v ktorom vyslovil, že „1. Základné právo [redacted] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 228/2016 zo 17. mája 2017 porušené bolo. 2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 228/2016 zo 17. mája 2017 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.“. Zvyšnej časti ústavnej sťažnosti ústavný súd nevyhovел z dôvodu, že najvyšší súd „je plne kompetentný na prípadne ďalší, inštančne spätne orientovaný prieskum (rozhodnutia odvolacieho súdu)“, preto nepovažoval za potrebné zaoberať sa namietaným rozsudkom krajského súdu.

4. Najvyšší súd aj (v poradí druhým) uznesením č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 dovolanie sťažovateľa odmietol podľa § 447 písm. c) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) ako neprípustné. Dospel pritom k záveru, že prípustnosť dovolania sťažovateľa z § 420 písm. f) CSP nevyplýva, keďže „*odvolací súd sa na strane 5. a 6. svojho rozhodnutia podrobne venoval právnomu inštitútu relatívnej neplatnosti právneho úkonu, uviedol dôvody, na základe ktorých dospel k právnomu záveru, že žalobca sa počas plynutia premlčacej doby nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy spôsobom, ktorý je podľa právneho názoru odvolacieho súdu právne účinný. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu.*“. Sťažovateľ zároveň v dovolaní nedôvodne tvrdil, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže otázka „*Ako má byť urobené dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, aby vyvolalo právne účinky?*“ bola vyriešená v rozsudkoch najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 211/2009 z 31. augusta 2010 a č. k. 6 Cdo 89/2019 z 25. novembra 2020 tak, že „*Zákon pre to, aby nastali účinky tzv. relatívnej neplatnosti právneho úkonu neustanovuje žiadnu formu dovolania sa tejto neplatnosti. Možno tak urobiť i žalobou (vzájomnou) podanou na súde alebo námietkou v rámci obrany proti uplatnenému právu (nároku) v konaní pred súdom.*“. Najvyšší súd zároveň poukázal na rozsudok č. k. 5 Cdo 429/2014 z 31. mája 2016, v ktorom dovolací súd zdôraznil, že „*náležitou každého právneho úkonu musí byť samozrejme aj vôľa smerujúca k uskutočneniu tohto úkonu...*“.

II.

Argumentácia sťažovateľa

5. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti [čl. 127 ústavy a § 122 a nasl. zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)] tvrdí, že najvyšší súd úplne odignoroval podstatu nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 559/2018-64 z 13. marca 2020 a v napadnutom uznesení sa sústredil iba na argumentáciu týkajúcu sa aplikácie § 420 písm. f) CSP bez toho, aby uviedol, v čom sťažovateľom urobený úkon, ktorým napadol neplatnosť právneho úkonu

(vo vzťahu ku ktorému krajský súd uviedol, že „navrhovateľ sa jasným, určitým, právnym úkonom nedovolal relatívnej neplatnosti právneho úkonu do uplynutia premlčacej doby“), nezodpovedá judikatúre najvyššieho súdu, na ktorú odkázal v napadnutom uznesení v rámci svojho rozhodnutia o neprípustnosti dovolania sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

6. Najvyšší súd v liste č. k. KP 3/2022-152, Cpj 76/2022 z 27. apríla 2022 uviedol, že ponecháva rozhodnutie o ústavnej sťažnosti na úvahe ústavného súdu. K vyjadreniu najvyššieho súdu bolo pripojené stanovisko predsedu senátu I C najvyššieho súdu JUDr. J. Š. zastávajúceho názor, že dôvody na konštatovanie neprípustnosti dovolania z oboch uplatnených dôvodov dovolací súd vo svojom rozhodnutí prehľadne, vyčerpávajúco aj systematicky rozčlenil, pričom v časti I sa venoval dovolaciemu dôvodu v zmysle § 420 písm. f) CSP (konkrétne body 12 až 17 napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu), kde svoje tvrdenia podložil judikatúrou najvyššieho súdu, ale aj ústavného súdu a tiež poukázal na niekoľko zjednocujúcich stanovísk. Dovolací súd ku koncu svojho odôvodnenia v tejto časti uviedol, že rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priechiacim sa zákonu a za takúto procesnú vadu nemožno považovať to, ak odvolací súd neodôvodní rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Najvyšší súd poukázal na strany v rozhodnutiach súdov nižšej inštancie, na ktorých sa podrobne venovali predmetnej problematike, a mal za to, že tieto súdy dostatočne a riadne odôvodnili svoje rozhodnutie (konkrétne bod 14.3 napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu). V časti II sa dovolací súd venoval druhému dovolaciemu dôvodu, ktorý je uvedený v § 421 ods. 1 písm. b) CSP (konkrétne body 18 až 22 napadnutého rozhodnutia dovolacieho súdu). Najvyšší súd dospel k názoru, že predmetná otázka už bola vyriešená v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu, preto uviedol konkrétne rozhodnutia najvyššieho súdu (č. k. 6 Cdo 89/2018 z 25. novembra 2020, č. k. 5 Cdo 429/2014 z 31. mája 2016 a č. k. 5 Cdo 211/2009 z 31. augusta 2010). Pokiaľ sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tvrdil, že dovolací súd neuviedol, v čom sťažovateľom urobený úkon, ktorým napadol neplatnosť právneho úkonu, nezodpovedá judikatúre najvyššieho súdu, na ktorú odkázal v napadnutom uznesení v rámci svojho rozhodnutia o neprípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tak najvyšší súd konštatuje, že v prípade (ako je tento), keď predmetná otázka už bola riešená v iných rozhodnutiach dovolacieho súdu, nie je viac povinný sa k tej-ktorej otázke vracieť, resp. ju riešiť na novo, stačí, ak na dané rozhodnutia poukáže. Zákon za obdobnej situácie ukladá povinnosť takéto dovolanie odmietnuť ako neprípustné. Na základe uvedeného ústavnému súdu navrhol, aby ústavnej sťažnosti nevyhovelo.

III.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

7. K veci sa listami z 11. mája 2022 vyjadrili [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] ako zúčastnené osoby, v ktorých zhodne vyslovili názor, že napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu (ako aj rozhodnutie krajského súdu) sú dostatočne odôvodnené, je z nich zrejmé, s ktorou právnou argumentáciou tej-ktorej strany sa konajúce súdy stotožnili a s ktorou nie a z akých

právnych dôvodov, a teda dali sťažovateľovi jasnú, podrobnú a zrozumiteľnú odpoveď na to, prečo bola jeho žaloba právoplatne zamietnutá (krajský súd sa nestotožnil s tvrdením sťažovateľa, že jeho prejav vôle obsiahnutý v žalobe je možné považovať za vznesenie námietky relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy, pričom svoj právny záver oprel aj o rozhodovaciu prax a závery právnej teórie). Nad rámec uvedeného treba podotknúť, že krajský súd sa neobmedzil iba na skonštatovanie správnosti, resp. nesprávnosti záverov obsiahnutých v rozsudku okresného súdu, ale primerane reagoval aj na odvolacie námietky sťažovateľa a svoje tvrdenie náležitým spôsobom odôvodnil. Skutočnosť, že sa sťažovateľ nestotožňuje s právnym názorom krajského súdu a najvyššieho súdu, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru (II. ÚS 134/09, I. ÚS 417/08). Spôsob interpretácie a aplikácie právnych predpisov najvyšším súdom (ako aj krajským súdom) je ústavne konformný a nesignalizuje porušenie sťažovateľom označeného základného práva garantovaného ústavou.

III.3. Replika sťažovateľa:

8. Sťažovateľ (prostredníctvom jeho právneho zástupcu) v replike k vyjadreniu najvyššieho súdu (bod III.1.) a vyjadreniam zúčastnených osôb (bod III.2.) z 25. mája 2022 uviedol, že je prekvapený z postoja najvyššieho súdu, aký vyplýva z jeho vyjadrenia k ústavnej sťažnosti. Bez ohľadu na skutočnosti uvedené vo vyjadrení najvyššieho súdu a jeho poukaz na body 12 až 17 [vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP] a body 18 až 22 [vo vzťahu k odvolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP] napadnutého uznesenia, v žiadnom z týchto bodov nie je daná odpoveď na otázku predloženú sťažovateľom ešte v konaní pred krajským súdom a zopakovanú ústavným súdom v náleze č. k. II. ÚS 559/2018 z 13. marca 2020. Podľa názoru sťažovateľa najvyšší súd úplne odignoroval podstatu uvedeného nálezu ústavného súdu, čo celkom zjavne porušuje základné právo sťažovateľa podľa § 46 ods. 1 ústavy. Takýto postoj najvyššieho súdu je pre sťažovateľa nepochopiteľný. Aj argumentáciu najvyššieho súdu vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sťažovateľ považuje za nedostatočnú. Žiadny z judikátov, na ktoré najvyšší súd poukázal, totiž nepotvrďuje to, že by postup krajského súdu a následný postup najvyššieho súdu boli v rozpore s argumentáciou sťažovateľa alebo dokonca že by otázka položená sťažovateľom v konaní pred krajským súdom bola judikatúrne vyriešená najvyšším súdom. Z pohľadu sťažovateľa ide zo strany najvyššieho súdu o formalistické chápanie spravodlivosti, pre ktoré v právnom štáte nie je miesto.

IV.

K ústnemu pojednávaniu

9. Ústavný súd v danom prípade upustil od ústneho pojednávania, pretože na základe podaní účastníkov dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

V.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

10. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka porušenia základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021, ktorým opätovne

rozhodol o dovolaní sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 26 Co 154/2015 zo 17. mája 2016 tým spôsobom, že ho odmietol ako neprípustné (bod 4).

11. Ústavný súd ústavnú sťažnosť prijal na ďalšie konanie (bod 2), keď pri jej predbežnom prejedaní dospel k názoru, že je potrebné posúdiť, či vzhľadom na závery nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 559/2018-64 z 13. marca 2020 (bod 3) najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom rozhodol o prípustnosti dovolania sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu č. k. 26 Co 154/2015 zo 17. mája 2016. Z odôvodnenia uvedeného nálezu vyplýva, že sťažovateľ uvádzal konkrétne dôvody, z ktorých sa jeho argumentácia o neplatnosti darovacej zmluvy javila ako racionálna, a nedostal na ňu primeranú odpoveď a napriek tomu, že svoju argumentáciu preniesol prostredníctvom § 420 písm. f) CSP do dovolacieho konania, najvyšší súd na jeho polemiku s chýbajúcimi dôvodmi rozsudku krajského súdu v zmysle rozumnej odpovede na ním uvádzané argumenty o relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy dostatočným spôsobom nereagoval (bod 37 nálezu vo veci sp. zn. II. ÚS 559/2021). Dovolaním sťažovateľa podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP sa najvyšší súd ani nezaoberal s poukazom na uznesenie veľkého senátu občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu č. k. 1 VCdo 2/2017 z 19. apríla 2017 a v ňom „vyriešenú“ otázku ne/prípustnosti kumulácie dovolacích dôvodov. Úlohou najvyššieho súdu v ďalšom konaní bolo posúdiť všetky námietky sťažovateľa uvedené v dovolaní proti rozsudku krajského súdu č. k. 26 Co 154/2015 zo 17. mája 2016 a vo veci opäť rozhodnúť a svoje právne závery riadne a dostatočne odôvodniť. V tejto súvislosti ústavný súd konštatoval, že ak zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť a svoje právne závery riadne a dostatočne odôvodniť (bod 52 nálezu vo veci sp. zn. II. ÚS 559/2021). V tomto ďalšom konaní alebo postupe bol najvyšší súd viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 134 ods. 1 druhá veta zákona o ústavnom súde).

12. Ústavný súd plne rešpektuje rozhodovací priestor najvyššieho súdu vrátane jeho kompetencie ústavne konformným spôsobom vymedziť si prípustnosť a spôsob rozhodovania o dovolaní (II. ÚS 398/08, I. ÚS 18/2020), no len pokiaľ neprekročí ústavné štandardy (I. ÚS 17/01). Opätovne pripomína, že pri výkone základného práva na súdnu ochranu neprichádza do úvahy (zo strany súdov) jeho zužujúci výklad a ani také formálne interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho neodôvodnené (svojvoľné) obmedzenie či dokonca popretie (I. ÚS 532/2016). Najvyšší súd je pri rozhodovaní o dovolaní súdom, ktorý okrem rozhodovania o právach a povinnostiach sporových strán (v danej veci účastníkov konania, pozn.), „súdi súdy“ s dôsledkami pre účastníkov konania súčasných i budúcich. Rozhodnutím o dovolaní sa cez interpretáciu vdychuje život právnym normám s dôsledkami pre celé územie Slovenskej republiky (I. ÚS 336/2019).

13. „Kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu je prísnejšia než precedenčné pôsobenie iných rozhodnutí ústavného súdu v obdobných veciach. Kasačná záväznosť viaže všeobecný súd, ktorý vo veci konal, a to najmä v prípade, keď nedošlo k zmene právnej úpravy ani k zmene skutkových okolností a ústavný súd vo veci rozhodol meritórne a svoj právny názor jednoznačne formuloval.“ (I. ÚS 89/2017, ZNaU 56/2017).

14. Aj odborná právnická literatúra uvádza, že „Kasačná (inštančná) záväznosť nálezu ústavného súdu predstavuje požiadavky na reflektovanie právneho názoru ústavného súdu zaujaté v konkrétnej

právnej veci a vyjadrené v jeho zrušujúcom náleze, ktorý je pri následnom rozhodovaní orgán verejnej moci povinný bezvýnimočne rešpektovať. Kasačná záväznosť môže byť reflektovaná len bezpodmienečným rešpektovaním rozhodnutia ústavného súdu. Kasačná viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom vysloveným ústavným súdom vyplývajúca z ustanovenia § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyjadreným v kasačnom náleze vyplýva zo zmyslu kasácie v právnom poriadku. Viazanosť orgánu verejnej moci právnym názorom ústavného súdu je zároveň vykonaním ústavného princípu práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces, ktorého je integrálnou súčasťou. Prípadné nerešpektovanie právneho názoru ústavného súdu je právnym dôvodom na podanie novej ústavnej sťažnosti.“ (Macejková, I., Bárány, E., Baricová, J., Fiačan, I., Holländer, P., Svák, J. a kolektív: Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2020. s. 1035 – 1042).

15. „Orgán verejnej moci je po náleze ústavného súdu povinný ho vykonať a riadiť sa ním pri prerokovávaní a rozhodovaní vo veci. Vec musí rozhodnúť či posúdiť tak, ako mu ústavný súd prikázal. Orgán verejnej moci má v tomto smere ústavnú povinnosť a nemôže názor ústavného súdu modifikovať alebo vec rozhodnúť inak, ako mu prikázal ústavný súd, hoci by ho k tomu mohli viesť dobré dôvody. Vertikálny precedens a kasačná záväznosť rozhodnutia ústavného súdu nedovoľuje orgánu verejnej moci zohľadniť nič (ani argument o nezávislosti sudcu či súdnej moci nie je relevantný), čo by mohlo viesť k nerešpektovaniu nálezu ústavného súdu. Ide o status rozhodnutia (vydal ho ústavný súd) a nie o jeho správnosť či spravodlivosť. Kasačná forma záväznosti má blízko k angloamerickému chápaniu precedenčného práva. Jedinou prípustnou výnimkou z kasačnej záväznosti je zmena faktických okolností prípadu od vydania nálezu a času rozhodovania orgánu verejnej moci. V každom inom prípade dochádza k porušeniu čl. 1 ods. 1 ústavy a k neústavnému stavu). Tieto účinky sa vzťahujú výlučne na orgán, ktorý bol pasívne legitimovaný v konaní o ústavnej sťažnosti.“ (Lalík, M., Lalík, T. Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky, komentár. Bratislava : Wolters Kluwer, 2019. s. 404).

16. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmaním napadnutého uznesenia dospel k záveru, že najvyšší súd po vrátení veci ústavným súdom na ďalšie konanie jeho právny názor vyslovený v náleze č. k. II. ÚS 559/2018-64 z 13. marca 2020 rešpektoval iba zdanlivo.

17. Odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vo vzťahu k záveru, že prípustnosť dovolania sťažovateľa z § 420 písm. f) CSP nevyplýva, keďže „*odvolací súd sa na strane 5. a 6. svojho rozhodnutia podrobne venoval právnemu inštitútu relatívnej neplatnosti právneho úkonu, uviedol dôvody, na základe ktorých dospel k právnemu záveru, že žalobca sa počas plynutia premlčacej doby nedovolal relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy spôsobom, ktorý je podľa právneho názoru odvolacieho súdu právne účinný. Podľa názoru dovolacieho súdu vyššie uvedený rozsah odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu v ničom neopodstatňuje tvrdenie dovolateľa, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil spôsobom priečiacim sa zákonu.*“, ústavný súd nepovažuje za dostatočné ani presvedčivé, keďže (stále) neobsahuje odpovede na sťažovateľom uvádzané argumenty o relatívnej neplatnosti darovacej zmluvy.

18. Okrem toho, ak v konaní neboli pochybnosti o tom, že sťažovateľ v žalobe z 28. septembra 2012 výslovne uviedol: „*Keďže v slovenskom právnom poriadku platí zásada, že nikto nemôže na iného previesť viac práv než má on sám, považuje žalobca darovaciu zmluvu zo dňa 21. 6. 2011 uzatvorenú medzi žalovanou v I. rade ako darkyňou a žalovanou v II. rade ako obdarovanou, ktorej*

predmetom bol o. i. prevod vlastníckeho práva k rodinnému domu... a tiež garáže..., za neplatnú, a to z dôvodu, že žalovaná v I. rade ako bezpodielová spoluvlastníčka týchto nehnuteľností nemohla sama a bez súhlasu žalobcu previesť vlastnícke právo na žalovanú v II. rade.“, neobstojí ani záver najvyššieho súdu, že sťažovateľ v dovolaní nedôvodne tvrdil, že jeho dovolanie je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pretože otázka „Ako má byť urobené dovolanie sa relatívnej neplatnosti právneho úkonu, aby vyvolalo právne účinky?“ bola vyriešená v rozsudkoch najvyššieho súdu č. k. 5 Cdo 211/2009 z 31. augusta 2010, č. k. 6 Cdo 89/2019 z 25. novembra 2020, resp. č. k. 5 Cdo 429/2014 z 31. mája 2016.

19. Najvyšší súd už v uznesení č. k. 7 M Cdo 12/2011 z 20. júna 2012 uviedol, že *„Danosť vôle je základným predpokladom každého právneho správania – tvorí podstatnú, neopomenuteľnú a ničím nenahraditeľnú (výkladom neodstrániteľnú) náležitosť právneho úkonu. Právny úkon je prejavom vôle, s ktorým právny poriadok spája vznik, zmenu alebo zánik práv a povinností účastníkov právneho vzťahu. Podstatu právneho úkonu tvorí prejav vôle. Vôľa je nenahraditeľným elementom (prvkom) prejavu vôle. Prejav je odrazom (vyjadrením) psychického vnútra človeka rozpoznateľný v objektívnej realite. Aby sa vôľa mohla v objektívnej realite (navonok) uplatniť, musí byť vyjadrená tak, aby bola rozpoznateľná a uplatniteľná. Pokiaľ ide o prejav vôle výslovný (vyjadrený napríklad slovom, písmom, kresbou a pod.) spravidla ľahšie možno v ňom identifikovať uvedené rozlišovacie znaky charakterizujúce vôľu a jej obsahovú stránku. Zložitejšia situácia nastáva, ak je prejav vôle uskutočnený mlčky (konkludentne), v týchto prípadoch sa uplatňuje pravidlo, ktoré dovoľuje na ňu prihliadať, len pokiaľ (vzhľadom na všetky okolnosti) sú vylúčené akékoľvek pochybnosti o tom, že tu vôľa je a tiež i to, aká je táto vôľa (porovnaj § 35 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka).“.*

20. Námetka sťažovateľa, ktorý tvrdil, že najvyšší súd úplne odignoroval podstatu nálezu ústavného súdu č. k. II. ÚS 559/2018-64 z 13. marca 2020, je preto dôvodná.

21. Ústavnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu prekvapuje o to viac, keď sám v uznesení č. k. 3 Cdo 12/2016 z 31. marca 2016 (R 76/2016) judikoval, že *„Postup súdu nižšej inštancie spočívajúci v nerešpektovaní záväzného právneho názoru, vysloveného v zrušujúcom uznesení súdu vyššej inštancie, a to len na základe vlastného uváženia, je neprípustným postupom, ktorý narúša princíp právnej istoty.“.*

22. Na skutkovom základe uvedenom v bodoch 10 až 20 tohto nálezu ústavný súd podľa § 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde uzavrel, že uznesením najvyššieho súdu č. k. 8 Cdo 80/2020 z 28. apríla 2021 bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, preto napadnuté uznesenie najvyššieho súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (body 1 a 2 výroku nálezu).

23. Úlohou najvyššieho súdu, ktorý je v zmysle § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde viazaný právnym názorom ústavného súdu, bude opätovne rozhodnúť o dovolaní sťažovateľa, majúci na zreteli, že spravodlivosť, ktorá je osobitne zvýraznená aj v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, je kritériom ukladajúcim každému všeobecnému súdu povinnosť hľadať také riešenie ním prejednávanej veci, ktoré nebude možné vyhodnotiť ako popierajúce zmysel a účel príslušných zákonných ustanovení. V súvislosti s ďalším postupom najvyššieho súdu v danej veci poukazuje ústavný súd aj na rozhodnutie vo veci sp. zn. I. ÚS 115/2020 (R 33/2020), v intenciách ktorého je zmyslom prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1

písm. b) CSP umožniť dovolateľom obrátiť sa na najvyšší súd s požiadavkou o právny názor až dovedy, dokým sa právny názor k danej otázke neustáli, a to na základe požiadavky vyplývajúcej z účelu dovolania, aby najvyšší súd vlastným meritórnym rozhodovaním rozvíjal, zjednocoval a vytváral judikatúru slovenských súdov, a tak naplnil princíp právnej istoty ako jeden zo základných pilierov právneho štátu. Ustálená prax musí byť pritom zrejماً nielen dovnútra (že o nej vie najvyšší súd, príp. sporové strany), ale aj navonok (vo vzťahu k verejnosti). Ak nastane situácia, že najvyšší súd považuje určitý právny názor za ustálený, je vhodné, aby ho publikoval v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky.

VI.

Finančné zadost'učinenie

24. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti navrhol, aby mu ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 10 000 eur.

25. Ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie, ak o to požiadal [§ 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde].

26. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (I. ÚS 153/08).

27. Vzhľadom na záver uvedený v bode 22 pri opakovanom porušení sťažovateľových práv rozhodnutím najvyššieho súdu ústavný súd považoval priznanie finančného zadost'učinenia za relevantné a sumu 2 000 eur za primeranú satisfakciu k vyslovenému porušeniu (bod 3 výroku nálezu).

VII.

Trovy konania

28. Trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania (§ 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde). Ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde). Za trovy konania môžu byť považované iba také výdavky, ktoré sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené, ak vznikli v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva.

29. Pri rozhodovaní o priznaní náhrady trov konania ústavný súd vychádza z § 1 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), podľa ktorého výpočtovým základom pre účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka, ak ods. 4 neustanovuje inak. Táto podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za I. polrok 2020 predstavovala sumu 1 087 eur.

30. Ústavný súd preto v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c), § 16 ods. 3 a § 18 ods. 3 vyhlášky priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v celkovej sume 707,45 eur

z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie vecí, písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti vykonané v roku 2021) v sume 181,17 eur za jeden úkon a za dva režijné paušály v sume 10,87 eur za jeden paušál, ako aj za úkon právnej služby (replika k vyjadreniu najvyššieho súdu a vyjadreniam zúčastnených osôb vykonaná v roku 2022) v sume 193,83 eur a k nemu prislúchajúci režijný paušál v sume 11,63 eur, plus 20 % DPH, ktorú zaviazal uhradiť najvyšší súd právnej zástupkyni sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 4 výroku nálezu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Bratislave (detašované pracovisko) 23. júna 2022

Miloš Maďar
predseda senátu